

УДК 343.32(477)

DOI: 10.31733/2078-3566-2023-6-158-164

Євген ПИСЬМЕНСЬКИЙ[©]

доктор юридичних наук, професор
(Луганський навчально-науковий інститут
імені Е. О. Дідоренка Донецького державного
університету внутрішніх справ,
м. Івано-Франківськ, Україна)

ОСОБЛИВОСТІ КВАЛІФІКАЦІЇ КОЛАБОРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ФОРМІ ПЕРЕДАЧІ МАТЕРІАЛЬНИХ РЕСУРСІВ ВОРОГОВІ

У статті розглянуто особливості кваліфікації колабораційної діяльності в економічній (господарській) сфері в частині передачі ворогові матеріальних ресурсів (ч. 4 ст. 111-1 КК України). Для цього здійснено аналіз поточної практики правозастосування у відповідній частині на основі вивчення судових вироків, постановлених у справах за ч. 4 ст. 111-1 КК України. Виконаний аналіз дав змогу виявити найбільш складні у плані застосування відповідної заборони проблеми, які потребують вирішення, та на цьому тлі сформулювати релевантні рекомендації щодо кваліфікації розгляданого кримінального правопорушення.

Ключові слова: кримінально-правова кваліфікація, кримінальне правопорушення, КК України, колабораційна діяльність, співпраця, передача матеріальних ресурсів.

Постановка проблеми. Однією з новел кримінального законодавства України, що виникли в умовах воєнного часу, є ст. 111-1 КК України, згідно з якою була встановлена відповідальність за колабораційну діяльність. За змістом відповідної норми така діяльність передбачає умисну співпрацю з державою-агресором у формі надання представникам цієї держави допомоги в проведенні підривної діяльності проти України, вчинювану в умовах окупації території України. Кримінальна відповідальність за колабораційну діяльність диференціюється залежно від сфери співпраці з ворогом. Із-поміж іншого до таких сфер належить економічна (господарська), яка визначена у ч. 4 ст. 111-1 КК України.

Колабораційна діяльність в економічній (господарській) сфері характеризується вчиненням дій у таких двох альтернативних формах: 1) передача матеріальних ресурсів: а) незаконним збройним чи воєнізованим формуванням, створеним на тимчасово окупованій території, б) збройним чи воєнізованим формуванням держави-агресора; 2) провадження господарської діяльності у взаємодії з: а) державою-агресором, б) незаконними органами влади, створеними на тимчасово окупованій території, зокрема окупаційною адміністрацією держави-агресора.

Кримінально-правова протидія колабораційній діяльності, що відбувається у межах застосування ч. 4 ст. 111-1 КК України, станом на сьогодні показує певну динаміку. Наявні перші результати такої протидії, що можна простежити за судовими вердиктами, постановленими у справах про колабораційну діяльність в економічній (господарській) сфері. Вивчення практичного досвіду застосування ч. 4 ст. 111-1 КК України на поточному етапі протидії колабораціонізму становить головне завдання для дослідників, аналітиків та експертів. Аналіз царини правозастосування дасть змогу виявити помилки, які виникають під час кваліфікації відповідного кримінального правопорушення, щоб запобігти їм у майбутньому, забезпечити формування однакової практики, заснованої на дотриманні базових правових принципів.

У статті увагу сконцентовано на виявленні особливостей кваліфікації колабораційної діяльності в економічній (господарській) сфері в частині передачі ворогові матеріальних ресурсів (перша форма з альтернативно визначених діянь у ч. 4 ст. 111-1 КК України). Аналогічний аспект проблеми щодо провадження господарської діяльності у взаємодії з ворогом становить перспективний напрям подальших досліджень.

Аналіз публікацій, в яких започатковано вирішення цієї проблеми. Питання кваліфікації колабораційної діяльності у формі передачі матеріальних ресурсів незаконним збройним чи воєнізованим формуванням, створеним на тимчасово окупованій території, та/або збройним чи воєнізованим формуванням держави-агресора, не є абсолютно новим. Воно з різних позицій розглянуто в юридичній літературі, хоч і здебільшого в контексті тлумачення ч. 4 ст. 111-1 КК України. Істотний внесок у розроблення порушеної проблеми зробили такі вітчизняні правники, як Н. Антонюк, М. Бондаренко, А. Беніцький, М. Дякур, О. Зайцев, О. Кравчук, О. Марін, Р. Мовчан, М. Хавронюк, А. Шевчук та ін. Водночас публікації зазначених авторів здебільшого становлять перші спроби наукового осмислення кримінально-правової заборони, яку містить ч. 4 ст. 111-1 КК України, і не враховують тенденцій практики її застосування у відповідній частині. Зокрема, постають питання про розуміння справжньої суті діяння у формі передачі матеріальних ресурсів ворогові; відмежування цієї поведінки від колабораційної діяльності у формі надання йому допомоги у веденні бойових дій (ч. 7 ст. 111 КК України) та від фінансування не передбачених законом воєнізованих або збройних формувань, постачання їм зброї, боєприпасів, вибухових речовин чи військової техніки (ч. 3 ст. 260 КК України). Заповненню виявленої прогалини у правничій науці і присвячене це дослідження.

Метою статті є визначення особливостей кваліфікації колабораційної діяльності у формі передачі матеріальних ресурсів ворогові (незаконним збройним чи воєнізованим формуванням, створеним на тимчасово окупованій території, та/або збройним чи воєнізованим формуванням держави-агресора) як злочину, передбаченого ч. 4 ст. 111-1 КК України, що впливають з поточної практики її застосування.

Виклад основного матеріалу. Згідно з ч. 3 ст. 111-1 КК України предметом колабораційної діяльності у формі матеріального забезпечення діяльності незаконних органів, підрозділів, формувань є матеріальні ресурси, які утворюють базу для їх ресурсного забезпечення та з-поміж іншого охоплюють: ремонтні матеріали, сировину, напівфабрикати, електроенергію, паливо, будівлі, споруди, машини, механізми, устаткування, засоби телекомунікацій та електричного зв'язку, транспорт, зброю тощо.

Під передачею матеріальних ресурсів незаконним збройним чи воєнізованим формуванням, створеним на тимчасово окупованій території, та/або збройним чи воєнізованим формуванням держави-агресора, треба розуміти їх надання відповідним формуванням у володіння, для тимчасового користування чи використання за цільовим призначенням. Такі ресурси можуть передаватися у будь-якій формі: зокрема, відкрито (публічно) та завуальовано, платно і безоплатно, з можливістю повернення та без такого.

Виконаний фахівцями аналіз матеріалів кримінальних проваджень за колабораційну діяльність, передбачену ч. 4 ст. 111-1 КК України, дав змогу виділити такі поширені вияви надання матеріальних ресурсів: надання грошових коштів, постачання харчових продуктів та алкогольних напоїв, надання приміщень для проживання, забезпечення паливно-мастильними матеріалами, передача цілісних майнових комплексів, передача матеріальних цінностей (автомобілі, зброя, боєприпаси) тощо [1, с. 148].

Розглянемо ілюстративний приклад. У період з 24 лютого по 02 квітня 2022 р. збройних сил (далі – ЗС) російської федерації (далі – рф) окупували територію м. Буринь Конотопського району Сумської області. Окупанти на в'їздах-виїздах до міста встановили блокпости та ввели спеціальний режим переміщення місцевого населення окупованою територією. У кінці березня 2022 р. громадянин України з метою безперешкодного переміщення через російський блокпост, добровільно вступив у контакт з представниками держави-агресора. Під час спілкування з ними повідомив окупантам, що він працює кочегаром у котельні Буринської центральної районної лікарні та щодня їздить на роботу. З метою уникнення перевірки документів і спрощеного перетину блокпосту він домовився передавати їм матеріальні ресурси. Далі під час перетину блокпосту він неодноразово добровільно передавав матеріальні ресурси, а саме воду та цигарки, яких потребували формування держави-агресора. Крім того, громадянин України за власні кошти придбав для одного з представників держави-агресора сім-карту мобільного оператора «ВФ Україна» та добровільно передав її. Суд констатував, що таким чином він вчинив колабораційну діяльність у виді передачі матеріальних ресурсів збройним чи воєнізованим формуванням держави-агресора за ознаками кримінального правопорушення, передбаченого ч. 4 ст. 111-1 КК України [2].

Водночас обставини цієї справи, викладені у вироку суду, можуть свідчити про помилкове незастосування до громадянина України кримінально-правової норми про малозначність діяння (ч. 2 ст. 11 КК України). Хоча формально вчинене і містить ознаки складу кримінального правопорушення, передбаченого ч. 4 ст. 111-1 КК України, але така поведінка (передавання окупантам цигарок, води, сім-карти) не становить суспільної небезпеки, тобто не заподіяла і не могла заподіяти істотної шкоди національним інтересам держави у сфері економічної діяльності. Як резонно стверджує А. Яковлев у цьому контексті: у вироках, де людину покарано за передачу цигарок, важливо брати до уваги, що законодавець передбачив кримінальну відповідальність за передачу матеріальних ресурсів незаконним збройним чи воєнізованим формуванням у плані такої допомоги, яка призводить до підривної діяльності [3].

Вартує уваги позиція про те, що під час передачі матеріальних ресурсів йдеться про добровільну передачу власних ресурсів або ресурсів, які перебувають у володінні колаборанта і щодо яких він правомочний здійснювати певні юридично значущі дії. До того ж оскільки ч. 4 ст. 111-1 КК України не передбачає їх передачі у власність, навіть передача відповідних ресурсів у користування за наявності інших ознак складу цього кримінально караного діяння може тягнути відповідальність за ч. 4 ст. 111-1 КК України [4, с. 62].

З цим підходом можна погодитися частково. Справді, для кваліфікації поведінки колаборанта за ч. 4 ст. 111-1 КК України достатньо передачі певних матеріальних ресурсів у користування (навіть тимчасове) – наприклад, особа надає окупантам транспортний засіб для його використання протягом певного часу, після чого відбувається його повернення власнику. Водночас видаються сумнівами міркування щодо того, що кримінальна відповідальність настає у разі передачі власних ресурсів певної особи або тих, якими вона володіє. З огляду на зміст ч. 4 ст. 111-1 КК України така відповідальність повинна наставати незалежно від того, чи є колаборант законним власником певної речі чи ця річ опинилася у нього випадково (наприклад, через втрату або була покинута під час переміщення з окупованої території тощо). У будь-якому разі такі дії особи здатні зашкоджувати національним інтересам України, збагачуючи окупанта та даючи йому змогу використовувати матеріальний ресурс у своїх протиправних (ворожих) цілях.

Викладене знаходить свій вияв у судовій практиці. Громадянин України, який на момент окупації села перебував на посаді старости старостинського округу, отримав від представників держави-агресора завдання знайти для них будинок для проживання. Після цього він, бажаючи забезпечити діяльність збройних формувань держави-агресора на території села та з метою отримати прихильність від військовослужбовців рф, погодився надати потрібну допомогу. Достовірно володіючи відомостями про власників будинків та домогосподарств у селі, засуджений зателефонував одному з мешканців цього села та, використовуючи своє службове становище й авторитет, наказав останньому повідомити, де ключі від його будинку, з метою відкрити будинок та передати його представникам збройних формувань держави-агресора для розміщення та використання у забезпеченні діяльності відповідних формувань. Не отримавши чіткої відповіді щодо передачі у володіння його будинку, він знайшов ключі, відчинив вхідні двері цього будинку та передав його в користування представникам збройних та воєнізованих формувань держави-агресора, які використовували зазначений будинок у період тимчасової окупації села для ночівлі, організації процесу управління окупаційним підрозділом, допитів місцевих мешканців [5]. Поведінка громадянина України одержала правильну правову оцінку згідно з ч. 4 ст. 111-1 КК України, оскільки в розгляданому випадку особа передала будинок (матеріальні ресурси) збройним чи воєнізованим формуванням держави-агресора в користування, не будучи при цьому власником будинку та взагалі не маючи належного правового зв'язку з ним.

Прикладом правильної кримінально-правової оцінки згідно з ч. 4 ст. 111-1 КК України дій особи з передачі матеріальних ресурсів окупантам є також справа, за якою громадянин України, маючи, як настоятель православного храму, авторитет серед місцевих мешканців, зокрема осіб похилого віку, приховуючи від останніх свої справжні наміри, здійснював збір з них продуктів харчування, а також особисто придбав товари у продовольчому магазині, які далі передавав представникам збройних формувань країни-агресора, а також надавав їм у користування власний автомобіль для переміщення територією села [6].

Видасться неоднозначною думка про те, що «вчинення особою зазначених у ч. 4 ст. 111-1 КК України форм діянь повинно бути добровільним, тобто колаборант сам є ініціатором (курсив – Є. П.) передачі представнику держави-агресора певних матеріальних ресурсів ...» [7, с. 91]. Переконалий, що для інкримінування ч. 4 ст. 111-1 КК України колаборант необов'язково повинен бути ініціатором передачі матеріальних ресурсів. Така ініціатива може безпосередньо виходити і від окупанта. Водночас особа, справді, має діяти поза фізичним або психічним примусом, наявність якого в передбачених ст. 40 КК України випадках виключає кримінальну протиправність діяння. Отже, добровільно передати матеріальні ресурси не дорівнює ініціативі їх передавання. За наявності такої ініціативи в окупанта достатньо встановити, що колаборант, передаючи матеріальні ресурси, усвідомлював можливість відмовитися від вчинення відповідних дій.

Колабораційну діяльність у формі передачі матеріальних ресурсів незаконним збройним чи воєнізованим формуванням, створеним на тимчасово окупованій території, та/або збройним чи воєнізованим формуванням держави-агресора (ч. 4 ст. 111-1 КК України) треба відмежовувати від колабораційної діяльності у виді надання таким формуванням допомоги у веденні бойових дій (ч. 7 ст. 111 КК України). Аналіз судової практики свідчить, що в окремих випадках ці два види колабораційної діяльності, які за задумом законодавця характеризуються кардинально різним рівнем суспільної небезпечності, плутають або зовсім не надають належної правової оцінки. Далі розглянемо кілька красномовних прикладів.

Першим з них є інкримінування ч. 4 ст. 111-1 КК України за ознаками передачі матеріальних ресурсів відповідним незаконним збройним чи воєнізованим формуванням у справі, в межах якої встановлено, що наприкінці лютого 2022 р. громадянин України, перебуваючи в окупованому населеному пункті, добровільно вступив у контакт з представниками збройних, воєнізованих формувань держави-агресора. При цьому він повідомив, що має спеціальні технічні знання, навички у сфері ремонту легкових та вантажних транспортних засобів, а також відповідне приміщення, обладнання та інструменти для проведення ремонтних робіт, і на прохання представників держави-агресора оглянув військову техніку військовослужбовців ЗС рф, яка вийшла з ладу, рухаючись територією України. Під час діагностики громадянин України встановив причини несправності та в подальшому, використовуючи належне йому обладнання та інструменти, здійснив ремонт військової техніки ЗС рф, змінивши частину маточини колеса середнього мосту автомобіля «КАМАЗ», чим забезпечив її використання ворожими воєнізованими формуваннями для здійснення агресії проти України. Пізніше засуджений оглянув ще один транспортний засіб (вантажний автомобіль «УРАЛ»), діагностував у ньому відсутність заряду в акумуляторній батареї, визначив її потужність та добровільно передав необхідної потужності обладнання, а саме зарядний пристрій, що дозволило після заряду акумулятора, використати військову техніку за призначенням [8]. Тут треба звернути увагу на ймовірну неповноту кримінально-правової кваліфікації дій засудженого, який, зважаючи на матеріали справи, не лише передавав матеріальні ресурси незаконним збройним чи воєнізованим формуванням, але й надавав допомогу у веденні бойових дій (виконання ремонтних робіт ворожої техніки), що оцінюється за ч. 7 ст. 111-1 КК України.

Наступний приклад також показує ситуацію, за якою громадянин України не лише надавав матеріальні ресурси збройним чи воєнізованим формуванням держави-агресора, що правильно кваліфіковано за ч. 4 ст. 111-1 КК України, але водночас відповідно до фактичних обставин, викладених в обвинувальному вироку суду, він же надавав цим формуванням допомогу у веденні бойових дій проти України. Засуджений, будучи старостою старостинського округу, отримав від представників держави-агресора завдання зібрати мисливську зброю у жителів села та передати її останнім. Усвідомлюючи, що збирання і передавання мисливської зброї сприяє забезпеченню діяльності збройних формувань держави-агресора на окупованій території він, як староста села, користуючись авторитетом представника органу місцевого самоврядування, зібрав з місцевих мисливців мисливську зброю, яка перебувала у їхній власності чи користуванні, та передав представникам збройних формувань держави-агресора, що тимчасово окупували село. У подальшому військовослужбовці держави-агресора зберігали зброю у контрольованому приміщенні гаражу для унеможливлення нападу на особовий склад збройних формувань рф з боку представників партизанського руху [9]. У цьому випадку йдеться не лише про передачу матеріальних ресурсів

представникам держави-агресора, але й про усунення перешкод у діяльності незаконних збройних чи воєнізованих формувань. Як було встановлено, мисливську зброю окупанти вилучили через потребу в унеможливленні нападу на себе, тобто щоб продовжувати здійснення окупаційних дій і не зазнавати супротиву.

Найбільший інтерес з позиції забезпечення повноти та точності кримінально-правової кваліфікації становить справа, в якій підозрюваному інкриміновано вчинення передачі матеріальних ресурсів збройним формуванням держави-агресора, а так само здійснення господарської діяльності у взаємодії з державою-агресором, незаконними органами влади, створеними на тимчасово окупованій території, тобто кримінальне правопорушення, передбачене ч. 4 ст. 111-1 КК України. Розглянувши справу, суд визнав цю кваліфікацію надмірною та констатував її неузгодженість з викладеними в обвинувальному акті фактичними обставинами, згідно з якими сторона обвинувачення інкримінує вчинення зазначеного кримінального правопорушення за відсутності фактів здійснення господарської діяльності у взаємодії з окупантом.

Фактичні обставини, про які йдеться, свідчать про те, що громадянин України, діючи за попередньою змовою з іншим громадянином України, не пізніше 03 квітня 2022 р., перебуваючи у смт. Гостомель Бучанського району Київської області, неодноразово здійснював передачу матеріальних ресурсів представникам збройних формувань РФ з метою отримати від них преференції для подальшого тривалого та безперешкодного проживання на території смт. Гостомеля, вільного пересування, створення уявлення про легітимність дій представників ЗС РФ, надання видимості законності вторгнення та окупації території України. Він налагодив спілкування з представниками держави-агресора та отримував від них засоби існування, зокрема цигарки та алкогольні напої в обмін на цінну інформацію, а саме інформацію щодо місцевого населення, військовослужбовців, представників територіальної оборони, учасників бойових дій, які на той період перебували на території смт. Гостомеля, а також розташування ЗС України на території м. Ірпінь. У подальшому від представників збройних формувань РФ підозрюваний отримував час від часу вказівки, а саме здійснити перепис громадян, які перебувають у бомбосховищі, а також надати і встановити актуальні дані та місцеперебування військовослужбовців, представників територіальної оборони, учасників бойових дій, активних проукраїнських громадян. Одночасно підозрюваний намагався залучити для такої протиправної діяльності своїх знайомих та сусідів. Він неодноразово під час розмови з місцевими мешканцями закликав до співпраці з представниками держави-агресора з метою забезпечення своєї безпеки, вільного пересування по смт. Гостомелю, а також отримання всіх необхідних умов проживання та необхідних для життя речей. Будучи водієм вантажного автомобіля маніпулятора, він же використовував службовий автомобіль з метою надання допомоги збройним формуванням держави-агресора в будівництві блокпостів, здійснював перевезення вантажів різного характеру, а також надавав паливо для військової техніки [10].

Аналіз цієї справи показує, що по-перше, помилково, справді, можна вважати кваліфікацію вчиненого за ознакою зайняття господарською діяльністю у взаємодії з окупантом. Однак, по-друге, тут можна виявити й низку прогалин у кваліфікації. Такі дії, як надання засудженим транспортних послуг окупантам, виконання їхніх указівок щодо встановлення актуальних даних та місцеперебування українських захисників тощо свідчить про вчинення в цій ситуації також колабораційної діяльності у виді надання збройним формуванням держави-агресора допомоги у веденні бойових дій проти ЗС України та інших військових формувань (ч. 7 ст. 111-1 КК України). Крім цього, постає питання щодо належної кримінально-правової оцінки дій колаборанта в частині залучення знайомих та сусідів до кримінально протиправної взаємодії з представниками держави-окупанта, підтримки їхніх рішень та дій. Незважаючи на відсутність додаткових даних, загалом можна поставити питання про доречність інкримінування тут ч. 1 ст. 111-1 КК України або підбурювання до вчинення колабораційної діяльності.

Передачу матеріальних ресурсів незаконним збройним чи воєнізованим формуванням, створеним на тимчасово окупованій території, та/або збройним чи воєнізованим формуванням держави-агресора (ч. 4 ст. 111-1 КК України), а так само надання їм допомоги у веденні бойових дій (ч. 7 ст. 111-1 КК України) треба відмежовувати від фінансування не передбачених законом воєнізованих або збройних формувань, постачання їм зброї, боєприпасів, вибухових речовин чи військової техніки (ч. 3 ст. 260 КК України).

Під час кваліфікації надання таких ресурсів рекомендується керуватися правилами подолання конкуренції між загальною та спеціальною нормами, за якої застосуванню підлягає спеціальна норма. У розгляданому випадку спеціальними є норми, передбачені ч. 4 та ч. 7 ст. 111-1 КК України, оскільки вони встановлюють відповідальність щодо окремого виду воєнізованих або збройних формувань (додаткова ознака). Таку саме позицію висловлюють й інші фахівці, наголошуючи, що ст. 260 КК України та ч. 7 ст. 111-1 КК України співвідносяться як загальна та спеціальна норми [11, с. 68].

Висновки. На основі аналізу правозастосовної практики встановлено зміст діяння у виді передачі матеріальних ресурсів незаконним збройним чи воєнізованим формуванням, створеним на тимчасово окупованій території, та/або збройним чи воєнізованим формуванням держави-агресора (колабораційна діяльність в економічній (господарській) сфері, передбачена ч. 4 ст. 111-1 КК України). Розглянуто особливості кваліфікації такого акту поведінки в різних ситуаціях, включно з наявністю малозначності та обставин недобровільності.

Вивчення правозастосовної практики дало змогу виявити складнощі, які виникають у процесі кваліфікації колабораційної діяльності у формі передачі матеріальних ресурсів ворогові. Зокрема, встановлено та запропоновано вирішення проблеми кваліфікації колабораційної діяльності у формі передачі матеріальних ресурсів незаконним збройним чи воєнізованим формуванням, створеним на тимчасово окупованій території, та/або збройним чи воєнізованим формуванням держави-агресора (ч. 4 ст. 111-1 КК України) у частині її співвідношення з колабораційною діяльністю у виді надання таким формуванням допомоги у веденні бойових дій (ч. 7 ст. 111 КК України) та фінансування не передбачених законом воєнізованих або збройних формувань, постачання їм зброї, боєприпасів, вибухових речовин чи військової техніки (ч. 3 ст. 260 КК України).

Список використаних джерел

1. Дякур М. Д., Шевчук А. В. Щодо матеріального забезпечення як форми колабораційної діяльності в умовах воєнного стану. II *Наукові читання пам'яті Ганса Гросса* : зб. тез Міжнародної науково-практ. конф. (м. Чернівці, 09 грудня 2022 р.). Чернівці : Чернівець. нац. у-нт ім. Ю. Федьковича, 2023. С. 145–150.
2. Вирок Буринського районного суду Сумської області від 21 грудня 2022 р. у справі № 574/369/22. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/107991214>.
3. За що судять колаборантів: вісім вироків очима юристів / Медійна ініціатива за права людини (20 січня 2023 р.). URL: <https://mipl.org.ua/za-shho-sudyat-kolaborantiv-visim-vyrokoviv-ochyma-yurystiv/>
4. Антонюк Н. Державна зрада і колабораційна діяльність. *Слово Національної школи суддів України*. 2021. № 4. С. 56–68.
5. Вирок Лебединського районного суду Сумської області від 03 серпня 2022 р. у справі № 950/974/22. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105542282>.
6. Вирок Конотопського міськрайонного суду Сумської області від 17 жовтня 2022 р. у справі № 577/2669/22. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/106828264>.
7. Беніцький А. Особливості кримінально-правової кваліфікації злочинів, передбачених ч. 4 ст. 111-1 Кримінального кодексу України, та розмежування їх із суміжними складами злочинів. *Право України*. 2022. № 11. С. 88–99.
8. Вирок Путивльського районного суду Сумської області від 27 травня 2022 р. у справі № 584/313/22. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104534680>.
9. Вирок Лебединського районного суду Сумської області від 03 серпня 2022 р. у справі № 950/974/22. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105542282>.
10. Вирок Шевченківського районного суду м. Києва від 22 серпня 2022 р. у справі № 761/13955/22. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/106293364>.
11. Колабораційна діяльність: загальні засади кримінально-правової кваліфікації : практ. поради / за заг. ред. засл. юриста України А. З. Швеця. Харків : Право, 2022. 98 с.

Надійшла до редакції 12.11.2023

References

1. Diakur M. D., Shevchuk A. V. Shchodo materialnoho zabezpechennia yak formy kolaboratsiinoi diialnosti v umovakh voiennoho stanu. II *Naukovi chytannia pamiaty Hansa Hrossa* [Regarding material support as a form of collaborative activity in the conditions of martial law. II Scientific readings in memory of Hans Gross] : zb. tez Mizhnarodnoi naukovo-prakt. konf. (m. Chernivtsi, 09 hrudnia 2022 r.). Chernivtsi : Chernivets. nats. u-nt im. Yu. Fedkovycha, 2023. S. 145–

150. [in Ukr.].

2. Vyrok Burynskoho raionnoho sudu Sumskoi oblasti vid 21 hrudnia 2022 r. u spravi № 574/369/22 [Verdict of the Bury District Court of the Sumy Region dated December 21, 2022 in case No. 574/369/22]. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/107991214> [in Ukr.].

3. Za shcho sudiat kolaborantiv: visim vyrokiv ochyma yurystiv [What collaborators are tried for: eight verdicts through the eyes of lawyers] / Mediina initsiatyva za prava liudyny (20 sichnia 2023 r.). URL: <https://mipl.org.ua/za-shho-sudyat-kolaborantiv-visim-vyrokiv-ochyma-yurystiv/> [in Ukr.].

4. Antoniuk N. Derzhavna zrada i kolaboratsiina diialnist [Treason and collaborative activity]. Slovo Natsionalnoi shkoly suddiv Ukrainy. 2021. № 4. S. 56–68. [in Ukr.].

5. Vyrok Lebedynskoho raionnoho sudu Sumskoi oblasti vid 03 serpnia 2022 r. u spravi № 950/974/22 [Verdict of the Lebedyn District Court of the Sumy Region dated August 3, 2022 in case No. 950/974/22]. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105542282> [in Ukr.].

6. Vyrok Konotopskoho miskraionnoho sudu Sumskoi oblasti vid 17 zhovtnia 2022 r. u spravi № 577/2669/22 [Verdict of the Konotop City and District Court of Sumy Region dated October 17, 2022 in case No. 577/2669/22]. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/106828264> [in Ukr.].

7. Benitskyi A. Osoblyvosti kryminalno-pravovoi kvalifikatsii zlochyniv, peredbachenykh ch. 4 st. 111-1 Kryminalnoho kodeksu Ukrainy, ta rozmezhuвання yikh iz sumizhnymy skladamy zlochyniv [Peculiarities of the criminal-legal qualification of crimes provided for in Part 4 of Art. 111-1 of the Criminal Code of Ukraine, and distinguishing them from related crimes]. Pravo Ukrainy. 2022. № 11. S. 88–99. [in Ukr.].

8. Vyrok Putyvl'skoho raionnoho sudu Sumskoi oblasti vid 27 travnia 2022 r. u spravi № 584/313/22 [Verdict of the Putivl District Court of the Sumy Region dated May 27, 2022 in case No. 584/313/22]. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104534680> [in Ukr.].

9. Vyrok Lebedynskoho raionnoho sudu Sumskoi oblasti vid 03 serpnia 2022 r. u spravi № 950/974/22 [Verdict of the Lebedyn District Court of the Sumy Region dated August 3, 2022 in case No. 950/974/22]. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105542282> [in Ukr.].

10. Vyrok Shevchenkivskoho raionnoho sudu m. Kyieva vid 22 serpnia 2022 r. u spravi № 761/13955/22 [Verdict of the Shevchenkiv District Court of Kyiv dated August 22, 2022 in case No. 761/13955/22]. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/106293364> [in Ukr.].

11. Kolaboratsiina diialnist: zahalni zasady kryminalno-pravovoi kvalifikatsii [Collaborative activity: general principles of criminal law qualification] : prakt. poradnyk / za zah. red. zasl. yurysta Ukrainy A. Z. Shvetsia. Kharkiv : Pravo, 2022. 98 s. [in Ukr.].

ABSTRACT

Yevhen Pysmenskyi. Peculiarities of assessment of collaboration in the form of transfer of material resources to the enemy. The article examines the peculiarities of the qualification of collaborative activity in the economic (business) sphere in terms of transferring material resources to the enemy (Part 4 of Article 111-1 of the Criminal Code of Ukraine). For this purpose, an analysis of the current law enforcement practice in the relevant part is made based on the study of court verdicts delivered in cases under Part 4 of Article 111-1 of the Criminal Code of Ukraine. The analysis made it possible to identify the most challenging issues in the context of the application of the relevant prohibition that need to be resolved and, on this background, formulate appropriate recommendations on the qualification of the criminal offense under consideration.

Based on the analysis of literary sources and case law, the article determines the content of the act of transferring material resources to illegal armed or paramilitary groups established in the temporarily occupied territory and/or armed or paramilitary groups of the aggressor state ("collaborative activity in the economic (business) sphere" under Part 4 of Article 111-1 of the Criminal Code of Ukraine). The author examines the peculiarities of the qualification of such an act of behavior in different situations, including the fact of insignificance and the circumstances of involuntariness.

The analysis of law enforcement practice has made it possible to identify the difficulties arising in the process of qualifying collaborative activity in the form of the transfer of material resources to the enemy. In particular, it is found and proposed to solve the problem of qualification of collaboration in the form of transfer of material resources to illegal armed or paramilitary groups established in the temporarily occupied territory and/or armed or paramilitary groups of the aggressor state (Part 4 of Article 111-1 of the Criminal Code of Ukraine) in terms of its correlation with collaboration in the form of providing such groups with assistance in conducting hostilities (Part 7 of Article 111 of the Criminal Code of Ukraine) and financing paramilitary or armed groups not provided for by law, supplying them with weapons and ammunition, explosives or military equipment (Part 3 of Article 260 of the Criminal Code of Ukraine).

Keywords: criminal law qualification, criminal offense, Criminal Code of Ukraine, collaborative activity, collaboration, transfer of material resources.